

POKROK ZÁPADU

BEST ADVERTISING MEDIUM.

Založen 1. Roč. 38.

Omaha, Neb., ve středu 30. prosince 1908.

Číslo 23.

Zprávy zahraničné

RAKOUSKO-UHERSKO.

Od dlouhé doby se datující vyjednávání ohledně vojenského vyrovnání mezi Rakouskem a Uhrami, jak se zdá, sechyluje se k uspokojivému výsledku. Jak prohlašuje se úředně, jsou uherské požadavky považovány za splnitelné. Požadavky ty nedotýkají se přej jednoty armády. Mezi rozhodujícími faktory společné armády došlo bylo úplné shody ohledně všech záruk pro další trvání jednotnosti armády.

Ve vyjednávání za tím účelem, aby nynější úřednické ministerstvo Bienenrothovo nahrazeno bylo novým parlamentárním koalickým ministerstvem, pokračuje se s největším úsilím. Dle doslechu jest za předsedu nového ministerstva vyhládnut nynější guvernér rakousko-uherské banky rytíř dr. Bilinský, skutečný tajný rada a bývalý ministr financí. Dr. Bilinský je Polák a finančním ministrem byl v kabinetu hraběte Badeniho.

Při hlasování o obchodně-politickém zmocňovacím zákonu v poslanecké sněmovně říšské rady rakouské socialisti, právě tak jako při debatě o rozpočtu, pomohli vládě ku prosazení předlohy. Zákon, jenž splnomocňuje vládu, by obnovila anebo prodloužila obchodní smlouvy se Srbskem, Bulharskem a Mexikem, bez hlasu socialistických nebyl by mohl vejít v platnost. Při rozpočtové debatě stali se socialisti pomocníky vlády v největší nouzi, když totiž úsilí ministerského předsedy barona Bienenrotha o dohodu s českými poslanci setkalo se s nezdarem. Socialisti dali svůj souhlas ku plnosti rozpočtového provisoria a tím zajistili většinu pro návrh v tom směru. Učinili tak z toho důvodu, aby vláda urychlila přijetí předlohy o starobním a invalidním pojištění dělnictva a aby zrušeno bylo stanné právo v Praze.

Úsilí ministerského předsedy barona Bienenrotha, aby ve smyslu německých požadavků docílil nějakého vyrovnání mezi Čechy a Němci, setkalo se s úplným nezdarem. Zdáli vyjednávání v tom směru bude ještě jednou obnoveno, zdá se velice pochybným. Bienenroth, jenž se snad domníval, že nedávným prohlášením stanného práva v Praze přiměje Čechy k nějaké povolenosti, zklamal se šeredně a jest prý velice pobouřen neústupností Čechů. Čeští vůdci dali na jeho pozoruhodnou nepovinnost vůči požadavkům vlády. Rozhodně odepřeli, aby na úkor českého národa učinily byly nějaké ústupky Němcům. Ústupků těch domáhal se baron Bienenroth a činil od nich závislým znovotevření českého zemského sněmu. Poněvadž s ohledem na naprosto odmítavé stanovisko Čechů za vlády Bienenrothovy opět svolání českého zemského sněmu zdá se pochybným, vzniká tím způsobem nová krize, jejíž následky nelze předpovídati.

Pozoruhodnou shodou okolností stalo se, že právě v okamžiku, kdy národnostní krize se opět přiostrčila, předseda zemského sněmu českého, princ Ferdinand Lobkovic, nejvyšší maršálek zemský, náhle zemřel. — Zemřelý princ narozen byl roku 1850. Za manželku pojal roku 1883 hraběnku Idu Podstátsky-Lichtensteinovou, a níz měl pět dětí. Byl doživotním členem panské sněmovny říšské rady rakouské.

RUSKO.

Petrohrad, 22. prosince. — Duma přijala dne 21. prosince velkou většinou předlohu ohledně dalšího trvání zvýšené penze pro ruské důstojníky, jež povoleno bylo během rusko-japonské války. Poslanec Rozak, bývalý důstojník, při podání předlohy vyvolal uznání loajálnímu a oddaným službám důstojníků i při potlačení vnitřních nepokojů a byl za to ostře napaden pokrokovým poslancem Sokolovem. Hrozily lomené

seány, avšak vlny uklidnily se následkem taktického jednání Sokolova a umírněných vůdců. Při otevření schůze místopředseda přečetl odpověď carovu na blahopřejný telegram, jenž mu byl poslán s ohledem na jeho jmeniny. Socialisté byli vyzváni, aby povstali ze svých míst při čtení carovy odpovědi, avšak tito na místě toho demonstrativně opustili zas. místa. Předloha ohledně zrušení komunálních institucí úspěšně přestála křís, neboť duma velkou většinou schválila druhý její odstavec. Oposice totiž opírala se o tento odstavec, jímž se stanoví, že komunální pozemky, až budou rozděleny, stanou se majetkem hlav rodin. Po feči ministerského předsedy Stolypina byla však oposice velice oslabena a odpůrci předlohy nemohli prosadit ani hlasování podle jmen.

S ohledem na ministerskou poradku, k níž pozváni byli také vůdci různých stran v dumě, sděluje se, že účelem jejím je sdělení podrobností ministrem zahraničních záležitostí odporučeného prohlášení, takže řečníci v dumě snáze připraví mohou svoje odpovědi. V konferenci té předloženy budou také určité body z vyjednávání s rakousko-uherskou vládou s ohledem na ruské plány, jichž veřejné sdělení není považováno za radné. Zástupci nejkrajnějšího křídla odepřeli svoje účastenství na praclimnárním zasedání a oznámili, že hodlají na ministra Isvolského podniknout útok, poněvadž jeho zahraniční politika ve svých základních bodech snižila Rusko. Vůdce socialistických demokratů neobdržel žádné pozvání ke konferenci. Řeč ministra Isvolského a jeho cirkulární nota drží se budou ve stejných mezích, ačkoli řeč jeho bude poněkud podrobnější, poněvadž cizí vlády jsou lépe zpraveny o celým stavem věci, nežli členové ruské dumy. Ministr zahraničních záležitostí bude hlavně dokazovati, že výsledky vyjednávání mezi Ruskem a Rakousko-Uherskem znamená diplomatické vítězství pro Rusko, poněvadž Rakousko-Uhersko přistoupilo na volné projednávání všech devíti bodů londýnského programu s ohledem na příští mezinárodní konferenci ohledně Balkánu.

BALKÁN.

Pessimismus s ohledem na balkánskou situaci zase nabývá vrchu. Obrat tento vyvolán byl okolností, že vláda rakousko-uherské není možno ani od rakouského ani od uher. parlamentu vymoci souhlas ku peněžitému odškodnění Turecka za anekci Bosny a Heregoviny. Rakousko-uherské vyslanec v Cařihradě hrabě Pallavicini na vyzvání své vlády oznámil vládě turecké, že Rakousko-Uhersko se vši rozhodností odpirá všelikou finanční náhradu. — Vše, k čemu jest Rakousko-Uhersko ochotno, jsou obchodně politické a čistě politické ústupky. Vyhledky na přátelskou shodu s Tureckem se tím způsobem zase velice zhoršily. Poměr Rakousko-Uherska k Rusku skýtá opět důvod, aby na situaci pohledno bylo s vážnými obavami. Cirkulární nota ruského ministra zahraničních záležitostí hraběte Isvolského, jest zde považována za zcela neuspokojivou. Poukazuje se na to, že Rakousko-Uhersko nikdy ani nenapadlo připustit na konferenci vlád neobmezenou diskusi o otázce anekce Bosny a Heregoviny. Naopak Rakousko-Uhersko stále trvalo na tom, aby konference anekci tu slavnostně schválila po předchozí dohodě mezi jednotlivými vládami. Korespondence, jež v záležitosti té vyměněna byla mezi Vídní a Petrohradem, má být nejen sdělena v celém svém rozsahu veřejnosti, nýbrž má být také v oписech rozestlána všem vládním, aby si tyto učiniti mohly správný úsudek o stanovisku Ruska a Rakousko-Uherska.

Liga srbských žen obdržela na dopis, jež začala zvolenému americkému prezidentu Williamu H.

Taftovi, následující odpověď: — "Pan Taft a jeho manželka jsou proniknutí nehlubší sympatií a největším zájmem pro oprávněnou ženskou stranu za účelem přestěžení národních ideí. Lásky a soucítí všech amerických žen jest na vaší straně."

"Allgemeine Zeitung" oznamuje, že rakousko-uherský ministr zahraničních záležitostí baron Aehrenthal učinil rozhodný obrat ve svém dosavadním stanovisku a prohlašuje, že Rakousko-Uhersko za žádných okolností nedá Turecku nějakou náhradu za anekci Bosny a Heregoviny. Tato náhlá změna plánů jeho budí všeobecné překvapení a soudí se, že došlo k ní na základě přesvědčení, že ani rakouský ani uherský parlament nedal by svůj souhlas ku zaplacení nějaké peněžité kompenzace. Časopis vyslovuje obavu, že situace stala se opět velice napjatou, K tomu sděluje se ještě, že vláda během krátké doby uveřejní hodlá veškerou korespondenci s Ruskem o balkánských sporech.

Zprávy americké.

Sekretář Strauss o přistěhovalcích.

"Mám za to, že plná třetina přistěhovalců přichází do Spojených Států následkem nesprávných informací o zdejších poměrech." — pravil sekretář Strauss při rozpravě o svolané konferenci s dělníckými předáky, aby se učinily rozhodné kroky k opatření práce pro nezaměstnané v celé zemi. — "Přistěhovalci přicházejí sem s nesprávnými pojmy a klamnými nadějemi, co výsledkem dryádnického líčení agentů paraplavební společnosti. Chci se nyní postarati o to, aby správné informace o poměrech, jaké nyní v této zemi pánují, byly rozšířeny po celé Evropě. Vezmeme na příklad případ sklářského dělníka v Čechách, který vydělá 75 krejcarů denně a kterému se namluví, že oělník ve sklárnách v této zemi vydělá nejméně \$250 denně. Tu jest pak zcela přirozeným, že zatouží po blahobytu v novém světě a že se chce vystěhovati do Spoj. Států. A konečně když sem přijde, tu teprve ku své vlastní škodě pozná, že zde nelitají pečení ptáci do úst."

Tajemník Strauss má za to, že je už na čas, aby se vyhledalo zaměstnání pro nezaměstnané cizince, domorodé dělníky a femeslníky, kteří nemají žádnou práci. — Strauss chce nejdříve konference se zástupci dělníckých unii, načež bude pokračovati v dalších poradách s továrníky. Strauss se vyjádřil, že jest dosti práce pro všech, ny v této zemi a jediný rozřešení této choulivité otázky požadává v tom, aby nezaměstnaní byli dopravováni tam, kde jich jest zapotřebí.

Práce na panamském průplavu.

Tajemník průplavní panamské komise, J. B. Bishop, v poslední své úřední zprávě oznamuje, že od doby, kdy Soustátí počalo pracovati na průplavu, bylo vykopáno 56 milionů čtverečních yardů půdy, což jest asi jedna třetina práce, již je třeba k dokončení celého podniku. — Pan Bishop soudí, že panamský průplav může být dokončen asi za 6 roků, půjde-li vše dosavadním tempem, a dne 1. ledna 1915 může prý americký národ oslavovati provedení největšího podniku v historii světa.

Vězení pro dělnické vůdce.

Vrelní soudce distriktu Columbia, ve Washingtonu, Wright, vynesl v minulých dnech rozsudek proti úředníkům Americké Federace Práce, Sam. Gompersovi, J. Mitchellovi a Morrisonovi, odsuzuje prvého na 12 měsíců do vězení, druhého na 9 měsíců a třetího na 6 měsíců. Žaloba proti jmenovaným úředníkům byla vynesena v srpnu 1907 st. louiskou firmou Franks, Bucks Stove & Range Co., když Federace Práce rozhodla se bojkotovati výrobky oné firmy

pro nepřátelské smýšlení její vzhledem k organizované práci. — Tehdy firma ona vyzvedla si zákaz soudní proti bojkotu, leč zákazu toho nebylo dbáno, a proto nyní předáči Americké Federace Práce byli odsouzeni pro nevěznost k soudu. — Rozsudek soudce Wrighta jest velmi důležitý pro dělnické organizace a ukazuje jasně, že i v Americe měří se někdy dvojím loktem, jak toho zájmu kapitálu vyžadují. Druhdy proslavená země Svobody, Spojené Státy, nemají dnes ani tolik volnosti, aby dělník mohl svobodně jít, že ta neb ona firma jest nepřitelem jeho zájmů. Podobný ústisk nedovolí si ani královská anglická, jež uznává bojkot jako úžasnou zbraň dělníkovou proti hrabivému bohatství a zákonem jednání takové zpčetila.

Divadlo pro děti.

V New Yorku zahájena je akce pro postavení divadla, v němž budou provozována výhradně dětská představení. Budova bude postavena nákladem \$150,000 a bude v ní 1400 sedadel.

Neděle v Texasu.

Minulá státní zákonodárna texaská přišla zákon ohledně nedělního klidu, a nynější guvernér se vši přísností hledí k tomu, aby zákon ten byl prováděn. Následkem toho jsou v neděli zavřeny všechny hostince po státu, a nikdo se neodvážá zákonu vzdorovati. I v San Antonio, kde od nepaměti bujely herny a hostince byly otevřeny ve dne v noci, musí se prodávati nyní v neděli pokoutně.

Ohromný mst.

Pennsylvanská dráha připravuje se ke stavbě největšího mostu na světě, který postaven bude z Port Morris u New Yorku do Queen's County na Long Island. Most ten bude tři míle dlouhý a prousti se bude přes průliv Hell Gate. Svršek mostu bude 300 stop nad vodou, tak aby i největší lodě mohly pod ním proplouti.

Starobylé město.

Prof. Walcott ze Smithsonského ústavu ve Washingtonu koná přítomně důležitou práci v Arizoně, kde řídí vykopávání města Casa Grande z doby Aztéků. Bylo již vykopáno několik budov, z nichž jedna jest asi 200 stop dlouhá, a má 11 místností. Práce tato má velikou důležitost pro starožitnickou vědu americkou, a finančně podporuje ji kongres Spoj. Států, který už povolil k tomu eili určitý obnos.

Tasáckárví v Pittsburgu.

"Liga voličů" v Pittsburgu zahájila boj proti tasáckému řízení města, a výsledkem dosavadní jeví práce jest, že nalezá se přítomně 17 radních pod policejní dohlídkou, kteří nesmí opustiti město. Správa města prý nakládala libovolně a nezákonitě s různými veřejnými fondy a někteří úředníci přijímali příjmy úplatky od korporací jež chtěly, aby ta neb ona ordinance byla v zájmu jejich příjma. Bude z toho nepochybně velký skandál.

Lék proti prasečí choleře.

Z missouriské hospodářské koleje se oznamuje, že tam byl vynalezen lék proti prasečí choleře, antitoxin, a povolil-li prý státní legislatura k jeho výrobě \$45,000 ročně, ušetří prý missourští farmeři od jednoho do pěti milionů dolarů na vepřevém dobytku, jenž dosud nemocí tou hynul.

Ze svatby sešlo.

Mezi slečnou Katherine Elkinsovou, dcerou spolkového senátora Elkinse a vévodou Abruzzským došlo k úplné roztržce a ze svatby ne bude nic. Slečna rozhodla se následkem toho státi se ošetrovatelkou nemocných, a vévodka pojedle prý někam do Afriky na hon divokých želem, aby prý zapomenla na svůj lásky bol.

Chicago jest prý zdravé.

Zdravotní úřad chicagský ve své zprávě za rok 1908 praví, že město ono jest jedním z nejzdrav-

vějších na celém světě, neboť celkové úmrťi v onom roce obnášelo pouze 14.11. Zdravotní opatření proti rozšíření různých chorob jsou prý hlavní zásluhou nynějšího stavu.

Nedostatečnost amerického vojska.

Čef generálního štábu spolkové vojska, gen. J. F. Bell, posuzuje ve své právě vydané výroční zprávě naše vojsko, a vytýká mu, že jest velmi nedostatečné. Praví dále, že v případě vypuknutí války s mocností první třídy neměli bychom po ruce dostatek pravidelného vojska, i kdyby toto bylo sesíleno státní milicí. Vytýká dále velký nedostatek důstojníků, a jizda naše jest prý zařízena dle způsobu velmi zastaralého. Polní dělostřelectvo jest též nedostatečné a rovněž tak sbor inženýrský. Nejlépe si dosud stojí signální sbor, který zasluhuje veškerou chválu pro svůj vývoj v moderním válečnictví.

DOPIS Z CHICAGA.

27. prosince, '08.
".....věrně oddané obyvateľstvo království Českého pod oteovskou ochranou Vaší královské Milosti hledí svou bezpečnost a svou zástisu.
Račž Vaše Veličenstvo nejmilostivěji přijmouti tento nejuťejší projev věrně oddaného sněmu, který.....
Bůh žehnej, opatruj a zachovej Vaše císařské královské apoštolské Veličenstvo."
(Závěrek adresy rakouskému císaři, navržené poslanci národní strany svobodomyšlné 12. Hjna 1889, na zemském sněmu.)
"Rakousko budí ochranou a záštitou právům svých zemí a národů v neroluzném jednotném svazku, budí trvalým domovem práva a pravé svobody!
Bůh opatruj Rakousko, bůh opatruj národy a země jeho!
Bůh zachovej a žehnej Vaše císařské a královské apoštolské Veličenstvo!
(Závěrek adresy národních poslanců českých na radě říšské 1891.)

Tak! A nyní o té naší protestní schůzi proti bezpráví a násilnostem, páchaných rakouskou vládou na čes. národě ve staré vlasti. Přicházím arci trochu opožděně, sahže odbývala se již v neděli dne 20. prosince, leč nevádí, neboť to, co Ti, milý čtenáři, chceš říci nyní, mohl jsem napsati třeba již týden před schůzí; tehdy však obával jsem se výtek, že chceš pokřokiti, dejme tomu z mladistvého nerozumů, z podlé strannosti, z podlé klukoviny, z úmyslného kazivství či z jakéhokoli nemravného důvodu, jednotný manifestní ráz české protestní schůze a poněvadž za žádnou cenu nechci býti považován za vlastizrádce nebo jiné nějaké podezřelé individuum, mlčel jsem dočasně a teprve nyní, dlouho po manifestu, přicházím se svým skromným náhledem, že celá ta protestní akce, ať už se na ni díváme z kterékoli pohledové stránky, řečneme jen protestní a národní, nestojí ani za fajfku tabáku, se bezesporně, že rakouská vláda nejedná s českým národem spravedlivě, že nespokojeno je svou blahosklonost a při nejmenším velkou shovívavost vůči Němcům na úkor i těch nejspravedlivějších a nejpřirozenějších požadavků českého národa, stačí uvést pouze otázku českého školství na českém severu a ve Vídni, otázku, na níž už po dlouhá léta, ta marne od vlády čekáme odpověď, ale nespíme přehlédnouti, že stejně nespovedlivě chová se vůči Itálům, Slovincům a jiným početně slabším národům a že stejně nespovedlivě chová se se i vůči Maďarům, kdyby si to dali B. bití. V tom "kdyby" vůči celá příčina blahosklonnosti vlády vůči jednomu národu na účet národa druhého, Maďar není a nechee býti lokajem, je páncem a je s ním jako s takovým jedním. Naproti tomu Češi jsou lokaji od hlavy k patě: prosí, slouží, uctívají o své věrnosti a oddanosti a nesmí se tudíž ani diviti, je-li s nimi jako s lokaji jednáno: jednou šusně a dvakrát kopanec. S českou politikou, totiž s politikou národních stran českých to jále už dávno od-

desítí k pěti: zástupci povolují rozpočty, odměnou se jim ostává alibá a tu a tam povolá se některý do ministerského úřadu. Národ si doma hraje na Husity, hejslovaní, chodí na mariánská procesí a občas si i zademonstruje; pořádně se jubilejní výstavy, dychtí se po návštěvě panovníků, po jeho úsudku o našem pokroku v obchodu a průmyslu, očekáváme jako hodní chlapečkové pochválení, ujišťujeme se o tom v novinách a zatím čísař nic. Ani nepřijel, ani nepochválil. Jeho Veličenstvo stonalo. Ah tak! Zase plné sloupe v novinách, jak se mu daří, byl-li či nebyl na procházce, jak se vyspal, zda se potil a podobně. Jeho Veličenstvo se uzdravilo. Nesmírná radost v národě, Jeho Veličenstvo si neručí přátii hluchých ovač při svém jubileu jež se má slaviti na jeho příání s heslem: vše pro dítě!

Neutechající jásot v celé říši. V Čechách nejvíce radosti. Těšte se děti na českém severu, ve Vídni, už vás nebudou poněmčovat, dostanete české školy, zdravé, světlé a vzdělané místnosti. Ale ze severu zazněla prapodivná ozvěna, stejně hluchá jako ten vlastenecký řev, ale hněvivá a rozhodná: Kašleme na vás jásot, kašleme na jubileum a jubilatovo heslo, buď dostaneme školy, nebo zahájíme všeobecnou stávkou dětí. Promluvil český horník, zdravý český mozek. A vlastenečtí zástupci! Jedou na sever — domlouvají rozhováním horníkům, aby s tou osmetnou stávkou vyčkali. Nuže, nejsme lokajové? — A vidíš, čtenáři, v době, kdy už jsme tu věděli o pražských výtržnostech, o krutých a bezohledných zakročeniích se strany rakouské vlády, kdy tekla v Praze česká krev, přijeli si někteří chicagské Čechové s rakousko-uherským konsulem v Chicagu na banketu, u tohoto hodnostáře požádání, na zdraví císaře a krále Františka Josefa I. To však není ještě celá osuda. Sdružení, v němž tito povedeni Čecháčkové mají hlavné slovo, dalo chicagským Čechům krátce potom pokyn, aby se protestovalo proti násilí rakouské vlády, páchaném na českém národu. Ke schůzi došlo. Mimo dva referáty slyšeli jsme sa. mě vlastenecké boucharonství, naduté fráze a povrchní rozumu. Na konec byla odhlasována resoluce, v níž se hodně hluchě protestuje proti bezohlednosti rakouské vlády a v případě, že by tato resoluce nepomohla, hrozí se bojkotem rakouského zboží se strany amerických Čech. Resoluce má býti zasílána prostřednictvím místního rakouského konsulu přímo rakousko-uherské vládě. Teď jsme o všem našim českým krajanům mohli. Předně, záleží na rakouském konsulu v Chicagu, uráčí-li se mu onu resoluci odevzdati či nikoli. V případě, že resoluce se dostane do povolaných rukou, domnívají se snad ti, kteří resoluci odhlasovali, že se rakouská vláda obrátí na pokání! Předně ví, že chicagské Čechové a američtí Češi vůbec nejsou jednotní živel, který by se dovedl unést na hromadném bojkotu, za druhé, i kdyby se tak stalo, těch rakouských výrobků se mezi americkými Čechy prodá velmi málo. A dejme tomu, že by došlo i k hromadnému bojkotu rakouského zboží, kdo tím vlastně nejvíce trpí? Dělník. A je možno, že by při bojkotu rakouského zboží, předpokládaje o všem, že bychom získali zde sympatie a solidaritu všech Slovanů a ostatních národů, sami bychom rakouskému vývozu nikterak neublížili, utrpělo právě značné procento českého dělnictva. Dočítáme se o podobném právě v nedávných zprávách ze staré vlasti. Bojkotem rakouských výrobků v Turecku zmenšena byla v několika továrnách na řeky v jihoských městech výroba, následkem čehož přišlo na sta českých dělníků o práci. Nuže, komu bychom vlastně uškodili? Zač stojí celý ten náš protest? Ale o tom se už ovšem neuvažuje, jen když se protestovalo.